

Vláda chce opět změnit daňovou politiku

Petr HARTMAN, moderátor

Začíná pravidelný diskusní pořad Studio STOP, pokud možno ničím nerušený poslech vám přeje Petr Hartman. V rámci reformy veřejných financí prosadila vláda mimo jiné změny v daních z příjmů. Vzhledem k tomu, že snižování daní bylo jedním z velmi často zmiňovaných předvolebních slibů, nestalo se nic překvapivého, šokující však bylo propočítání dopadu přijatých změn na kapsy občanů. Výsledkem bylo zjištění, že především pro lidi s nižšími příjmy, by slibované a prosazené snížení daní ve skutečnosti mělo znamenat jejich zvýšení. Ne sice letos, ale od příštího roku určitě, to by měly začít platit některé posuny v odečitatelných položkách, které by zvýšily daňový základ a tím i sumu zaplacenou na daních. Vládě by se tak svým způsobem podařil mistrovský kousek. Splnila by svůj slib o snižování sazeb u daní z příjmů a zároveň by ne tak viditelnou formou dosáhla toho, aby lidé do státní pokladny nasměrovali ze svých příjmů více peněz. Pokud kabinet hodlá hrát fěr a dlouhodobě daně z příjmů skutečně snižovat, pak nemá příliš mnoho času na přemýšlení o tom, jak zmiňovaný rozpor odstranit. Je proto logické, že v této době mají politici na stole různé varianty další fáze reformy daňového systému. Co obsahují a jakým směrem mohou daňovou soustavu v České republice posunout? Jak se další změny mohou dotknout peněženek občanů. Také o tom uslyšíte v dnešním Studiu STOP. Ve studiu vítám ředitele Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy Lubomíra Lízala. A také hlavního ekonoma Patria Finance Davida Marka. Takže dobrý den.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Dobrý den.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Dobrý den.

Petr HARTMAN, moderátor

Když budeme hovořit o změnách v daních, tak od začátku letošního roku platí některé z nich, které v rámci reformy veřejných financí přijala vláda, například lidé na výplatní pásce mají takzvanou superhrubou mzdu a ta je jim zdaňována patnáctiprocentní sazbou. Samozřejmě nejde o změny jediné, jak je hodnotí člověk, který by hlavním architektem ekonomické části volebního programu ODS Vlastimil Tlustý.

Vlastimil TLUSTÝ, poslanec /ODS/

Mělo to být snížení daní a není to snížení daní. Mělo to být zjednodušení daní a také zjednodušení daňového priznání, stačí se zeptat těch, kteří ho dneska vyplňují a vědí, že to není zjednodušení daní. Nevede to k omezení daňových úniků, neobsahuje to žádný zřetelný impuls pro další růst ekonomiky, takže bohužel je pravda, že to neutrální, možná však spíše negativní. Já jsem to podpořil proto, že bylo zdůrazňováno, že je to přípravný krok, abych použil slov pana prezidenta, sice to ještě není reforma,

ale je to krok k reformě, ta by teď měla přijít, pokud ta skutečná reforma přijde, pak je to v pořádku, takže teď to hodně stojí na tom, jaké další kroky přijdou, pokud to nepřijde, pak bohužel.

Petr HARTMAN, moderátor

Tolik poslanec za ODS Vlastimil Tlustý. Když budeme hovořit o změnách v daních, tak platí od začátku letošního roku, to znamená, že pokud lidé v současné době odevzdávali daňové přiznání, tak to se týká daní za rok 2007 a ještě podle starých pravidel. Zatím jedinou hmatatelnou změnou nebo nějakým výsledkem je fakt, že výběr daní z příjmů fyzických osob letos v lednu byl rekordní, konkrétně se vybralo zhruba sedm celých šest desetin miliardy korun a v meziročním srovnání je to zhruba o dvě stě milionů korun víc, z toho úhlu pohledu by se mohlo tehdy zdát, že sice politici slibovali, že lidé budou platit nižší daně, ale tím, že bylo vybráno více, by to tak být nemuselo, ale tam se vysvětluje, že ten paradox je způsoben tím, že naopak někteří podnikatelé mají možnost vyhnout se té podnikové sazbě daně z příjmu, která je dvacet čtyři procent a vyplatit si zisk jako mimořádnou prémii a tu pak zdanit tou patnáctiprocentní sazbou a že toto může být ta příčina. Je tomu skutečně tak?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Pravda, může to být jedno z vysvětlení, nabízí se minimálně další dva důvody, proč se vybrala na daních rekordní suma a dalším vysvětlením je samozřejmě rostoucí ekonomika, rostoucí objem mezd a platů a tedy i základy, ze které se vybírají daně. A do třetice vysvětlením je také to, že forma daní byla naplánována tak, aby nejméně ušetřili ti, kterých je nejvíce, to znamená, ty příjmové skupiny, kterých je v ekonomice nejvíce, které se pohybují mezi osmnácti až dvaceti čtyřmi tisíci korunami, tak pro ně se to efektivní zdanění měnilo relativně nejméně.

Petr HARTMAN, moderátor

Mohla se do těchto čísel tak nějak promítnout tak takzvaná superhrubá mzda, tedy že lidé vlastně zdaňují z toho vyššího základu?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tak pokud to bylo propočteno tak, jak jsme slyšeli, aby to bylo neutrální, tak z tohoto pohledu by se to vlastně promítnout nemělo, ale pokud skutečně došlo k nárůstu objemu mezd, čili pokud skutečně mzdy rostly jako takové, tak samozřejmě potom, vzhledem k tomu, že ten systém momentálně je zcela lineární, tak naprosto stejným tempem by měly růst i výběry z daní. Další otázkou je, jestli i v tomto čísle například, protože bylo známé v prosinci, jaký bude systém v lednu, do jaké míry byla třeba nějaká časová optimalizace při výplatě třeba, já bych řekl odměn, čili tam můžou být některé tyto vlivy.

Petr HARTMAN, moderátor

Že se tedy počkalo s vyplácením odměn a nevyplácely v prosinci, ale až v lednu, kdy ta sazba daně z příjmu fyzických osob byla nižší?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tak pokud vlastně ty odměny byly v tom vyšším daňovém pásmu, tak takhle lidé ušetřili, takže to takhle mohlo být součástí některých dohod.

Petr HARTMAN, moderátor

A znamená to tedy, že v letošním roce jsme svědky snížení daní z příjmů, ono se hovoří hlavně o příjmech fyzických osob, samozřejmě dojde i k poklesu sazby daně z příjmu právnických osob. Znamená tedy ta změna snížení daní.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Opravdu celá daňová reforma byla naplánovaná jako fiskálně neutrální, takže na jedné straně některé daně klesají, některé se zvyšují. /Nesrozumitelné/ se více většina nebo prakticky všichni více na mzdách, ale necháme více peněz v obchodech kvůli zvýšení sazby, snížené sazby daně z přidané hodnoty a také díky zavedení některých ekologických daní a zvýšení spotřební daně na tabákové výrobky, takže celkem na daních neušetříme.

Petr HARTMAN, moderátor

Zaplatíme víc nebo nezaplatíme, protože zde David Marek už to zmínil, že sice ty sazby u daní z příjmů fyzických osob jsou nižší, ale na druhé straně se skutečně zvyšují některé spotřební daně, daň z přidané hodnoty a tak dále, promítlo se to do růstu cen, ostatně důkazem může být vyšší inflace.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tohle to budeme moci říci až tak za rok v okamžiku, kdy budeme vědět, jak vlastně ta daňová reforma měla dopad během celého roku a také, jak rostla ekonomika jako taková. Čili v tom okamžiku budeme znát jednak objem vybraných daní, ale také budeme znát vlastně velikost hrubého domácího produktu, kde vlastně podíl a vlastně vybraných daní na HDP je asi ten nejlepší indikátor, který můžeme používat pro to, abychom srovnávali, zda daňová zátěž klesá nebo roste. Pokud bychom třeba používali Den daňové svobody, tak se to vlastně dozvíme až někdy v červnu dalšího roku.

Petr HARTMAN, moderátor

Znamená to tedy ale, že hra s čísly je ošidná a že tedy se dá různě tvrdit, že daně se snižují a přitom to vůbec nemusí být pravda a že skutečně nestačí pouze dívat se, dalo by se říci na ty sazby daní, že klesají nyní na patnáct procent, plánovaly se na dvanáct a půl procenta, mluvím-li tedy o daních z příjmů fyzických osob, že to není až tak podstatné?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Tak já myslím, že to je podstatné, nicméně možná, než abychom odvozovali, zda se snížila nebo zvýšila daňová zátěž, k tomu asi nebudou postačovat pouze statické výpočty k tomu, abychom hodnotili, jak daňový systém ovlivnit ekonomiku, ale ekonomika je živý organismus a nějakým způsobem také reaguje, přizpůsobuje se změnám daní. To znamená, pokud můžeme propočíst na základě statických výpočtů, že daňová reforma je fiskálně neutrální a potom v realitě to může být jinak, protože lidé a firmy prostě zareagují na změny daní nějakým způsobem, ať už jako pracující nebo jako spotřebitelé.

Petr HARTMAN, moderátor

Znamená to tedy, že po čtvrt roce nemůžeme úplně stoprocentně tvrdit, zda ta reforma přinesla to plánované snížení daní, ale můžeme tvrdit asi to, že ta reforma nepřinesla nějaké zásadní zjednodušení daňového systému v České republice, pokud si pamatují na nejrůznější předvolební sliby, tak tam se tvrdilo, že ten daňový systém cíleně má být tak jednoduchý, že daně zvládne vypočítat každý, že tomu každý bude rozumět, že nám stačí, dalo by se říci, jedna strana jenom A 4 a nic jiného, ono to tak

není, ale spojit, kdo v poslední době nesl daňové příznání, tak viděl, že těch stran je daleko více, jsou tam různé přílohy a tak dále.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tak ono to vyplývá trošku z toho, zda se člověk na ty daně dívá jako zaměstnanec nebo jako člověk, který skutečně to daňové příznání musí vyplňovat. Čili, pokud se jedná o zaměstnance, tak tam vlastně pro ně žádné zjednodušení nebo uskutečnění není, protože stejně to za ně dělá vlastně zaměstnavatel. V okamžiku, kdy potom lidé to daňové příznání skutečně vyplňují sami, tak opět v okamžiku, pokud mají zejména příjmy ze zaměstnaneckých poměrů, tak to zase není složité, protože tam se jednoduše sčítá, kde vlastně nastávají složitosti toho celého systému je, když se začneme bavit o tom, co jsou náklady, co si mohou odpočítat jako položku, za jakých podmínek, ale opět pro fyzické osoby je to relativně jednoduché, naopak složité to je, když se bavíme vlastně o příjmech z podnikání, tam vlastně nastupuje obrovská škála vlastně různých předpisů a dalších nařízení a tam je ta hlavní složitost toho systému.

Petr HARTMAN, moderátor

Dá se říci tedy, že ty současné změny zásadně nezjednodušily daňový systém?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Možná zjednodušily, ale ne takovým způsobem, jakým se očekávalo, a od daňové reformy asi mnozí očekávali výraznější zjednodušení daní než to, jakého jsme se dočkali. Na to, že jsme čtyři sazby nahradili jedinou sazbou, je příjemná věc určitě pro osoby s vyšším příjmem, protože pro ně se efektivní zdanění snížilo nejvíce, ale pro vyplňování daňového příznání si myslím, že se možná dalo udělat více.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Ačkoliv se do toho šlo s požadavkem snížit ten počet výjimek a různých dalších ustanovení, tak vlastně se, pokud se dobře pamatuji, tak jaksi těch změn se týkalo asi pěti výjimek a je jich vlastně v řádu desítek, čili vlastně je tam určitý pokrok, ale je velmi zanedbatelný. Koneckonců to, jestli nějaká výjimka zůstane nebo nezůstane, tak to jsme viděli momentálně na stravenkové aféře.

Petr HARTMAN, moderátor

K tomu se určitě ještě dostaneme. Já bych zůstal u těch hesel před volbami a jedno z nich bylo, že také ty změny v daňové oblasti mají vést k omezení daňových úniků, tvrdilo se, že čím systém bude jednodušší, čím budou ty daně nižší, tím menší bude motivace k tomu vyhýbat se placení daní, různě obcházet tu povinnost, například přesouvat firmy do daňových rájů a podobně, jsou už nějaké zkušenosti po tom čtvrt roce, že by skutečně k něčemu takovému došlo, že by se čím dál tím méně vyplácelo takzvaně daňově optimalizovat. Davide Marku.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Já myslím, že na takové hodnocení je opravdu velmi brzo, to, zda firma změní daňový domicil z jedné země do druhé země, není záležitostí týdne ani měsíce, ani kvartálu, to jsou složité právní kroky, které trvají delší dobu a i to rozhodování je na delší úvahu, takže si myslím, že to budeme moct hodnotit s odstupem minimálně roku, možná s odstupem více let. Nicméně k daňovým únikům nejlepší způsob, jak zamezovat daňovým únikům, je nemít daně žádné, anebo je alespoň snížit na minimum. V okamžiku, kdy nejsou daně nebo jsou minimální, tak buď není možnost prostě daňově unikát, protože

není z čeho, anebo, a to je samozřejmě utopie, pokud se budeme bavit o nějakém realistickém nastavení, tak čím nižší daňová zátěž, tak tím menší motivace k tomu vyhýbat se daním. To je souvislost, která byla už mnohokrát prokázána.

Petr HARTMAN, moderátor

Ale my zde mluvíme o daních z příjmů, abychom to zdůraznili, protože samozřejmě daně se platí nejrůznější formou, i když si to lidé neuvědomují a přeci jenom stát z lidí ty peníze nějakým způsobem vytáhne, například tím, že každá služba, každé zboží jsou zatíženy minimálně daní z přidané hodnoty, některé i spotřebními daněmi a tak dále, různými ekologickými daněmi a podobně.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Pokud bych se vlastně vrátil k té dani z příjmu, tak tam je velmi důležitá věc, když se firma rozhoduje, kde bude daňový domicil, tak pro něj je velmi rozhodující, tak pro něj je velmi rozhodující transparentnost toho daňového systému. To znamená, že v okamžiku, kdy porovnává ty sazby, tak se také ptá, nejenom jak velké jsou ty sazby, ale ptá se také jednak, co všechno jsou uznatelné náklady, ale zejména se ptá, jestli ten systém, tak jak je nastaven ten daňový, jestli je stabilní, jestli vlastně ty finanční úřady v okamžiku, kdy kontrolují správu daně, jestli vlastně jejich rozhodnutí jsou transparentní a jestli dokonce existuje editační povinnost, čili pro tu firmu v okamžiku, když neví, tak ráda bude vědět, zda vlastně daň budeme vyměřena nebo nebude, čili vlastně taková ta praxe, která byla v minulosti, že vlastně správci daně nebyli povinni dávat a vlastně výklad toho, jak se jednotlivé ustanovení použije v praxi, pro ty firmy bylo skutečně takovou, bych řekl, tou motivací a zvažovat, zvažovat, přesunout domicil, čili já bych to spíš řekl tak, že tím, jak se ten systém zlepšuje, jak se odstraňuje i takovéto, bych řekl, administrativní věci, tak samozřejmě ta motivaci pro to změnit daňový domicil čistě na základě toho, že daňové sazby někde různé, klesá, čili vlastně bych řekl, že asi tady více firem zůstává, neodchází. A ti, kteří už odešli, nemají důvod to vlastně měnit.

Petr HARTMAN, moderátor

Dalo by se říci, že daňová reforma měla takové dva hlavní cíle, tím prvním bylo zlepšit, dalo by se říci zdravý státního rozpočtu, alespoň nějakým způsobem, což se asi daří z toho úhlu pohledu, že i když dochází k daňovým změnám, tak nedochází k tomu, že by ubývalo prostředků, které plynou do státního rozpočtu, ať už je to dáno tím, že ekonomice se dobře daří, ale i tím zvyšováním různých jiných daňových sazeb?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Já myslím, že primárním cílem nebylo tak ani snižovat rozpočtové deficity, ale změnit strukturu daní. Česká republika byla v rámci Evropy zemí s jedním z nejvyšších přímých zdanění, zejména u fyzických osob, a je to dáno tím, že máme vysokou sazbu sociálního pojistného, myslím tím součtu za zaměstnavatele i za zaměstnance, takže přesunout daňovou zátěž z daní přímých na daně nepřímé bylo podle mého názoru prvořadým úkolem a zdá se, že daňové systémy, které mají větší důraz na právě nepřímé daně, jsou ty, které škodí ekonomické aktivitě méně než ty, které kladou důraz na přímé daně, a takto byla nadesignována i první vlastně fáze změn v daňovém systému.

Petr HARTMAN, moderátor

Takže to byl David Marek. Lubomír Lízal.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Když vy jste tady vlastně hovořil o tom přesunu toho daňového domicilu a tohle to je vlastně jedna z těch, jeden z těch, čili v okamžiku, kdy se snižují přímé daně, tak ten, kdo si daňový domicil stejně někam přesunul, tak v okamžiku, kdy zde žije a utrácí zde, tak vlastně ty spotřební daně, které platí, čili daně nepřímé, ale naopak jsou zvýšeny příjmy u toho rozpočtu.

Petr HARTMAN, moderátor

Když se podíváme na ten druhý cíl, tak to má být tak, že když lidé budou platit nižší daně z příjmu, ale i firmy, tak jim zůstane teoreticky více peněz v kapse, což může vést k různým investicím a podobně, k vyšší ekonomické aktivitě. Jak ty změny mohou nastartovat, dalo by se říci českou ekonomiku?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Pokud se budeme dívat na daně, které platíme z /nesrozumitelné/ platů, tak tím, že se sníží zdanění, zejména v té oblasti nízkopříjmových skupin, tak se zmírňuje takzvaná past chudoby, která je vytvářena na jedné straně daněmi, na druhé straně sociálními dávkami. A ten princip je takový, že pokud vím, že když začnu pracovat, že mi zůstane více peněz než mi zůstalo před tím a už to pro mě bude natolik významná částka a převyšující případné příjmy ze sociálních dávek, tak pro mě vzniká jasně motivace k tomu nezůstat doma a nespoléhat na sociální systém, ale začít, ať už pracovat nebo podnikat, pokud se budeme dívat na firmy, tak snížení efektivního zdanění samozřejmě jednak ponechá stávajícím firmám více peněz, které mohou použít, ať už na investice, na zvýšení mezd nebo na výplatu dividend ve své, pro své akcionáře nebo to může zároveň také přilákat případně nové firmy ať už ze zahraničí nebo poskytnout impuls k tomu, aby vznikaly i nové domácí firmy.

Petr HARTMAN, moderátor

A dá se říci tedy, že to takto funguje v České republice momentálně?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Já bych řekl, že vlastně tam je důležitý moment totiž volby ve stylu toho, že v okamžiku, kdy mám větší množství příjmů, tak rozhoduji o větším balíku a mohu své, řekl bych, rozhodnutí o tom, zda preferuji spotřebu nebo investice, nějakým způsobem lépe nastavit na tu novou situaci, čili z tohoto hlediska vlastně ten systém funguje tak, ta motivační stránka funguje tak, že vlastně na jedné straně lidem nechává více peněz, protože ty daně jsou nižší. Na druhou stranu /nesrozumitelné/ daňová spotřeba, ale to, co si vlastně ten člověk koupí za to, za tu spotřebu, která je sice zdaněna, to už si rozhoduje on, čili on vlastně rozhoduje o tom, jestli vlastně ty peníze, které mu zůstaly, utratí takřikajíc za cigarety nebo je bude do něčeho investovat, to už je vlastně jeho volba a z tohoto hlediska vlastně ten systém je pro ty lidi lepší.

Petr HARTMAN, moderátor

Já bych se ještě zastavil u jedné věci, a to je ta přehlednost toho daňového systému, my už jsme zde o tom trochu hovořili, v tom daňovém systému jsou stovky různých výjimek, různých možností odečítat různé položky a podobně, když se hovořilo o tom, že tedy je potřeba udělat nějaké změny v oblasti daní, tak se hovořilo především o těch položkách, byly smělé plány, že budou proškrtány velmi razantně, že jich zbude jen několik, ale realita jiná, jsou jich pořád ještě stovky a klasickým příkladem toho, jak to funguje, je boj o stravenky, kde skutečně se vedou nejrůznější politické boje, aby ty stravenky byly zachovány, přitom je to asi jedna z věcí, která je rovněž sporná, samozřejmě jsou jich desítky, stovky, není to jenom tato věc. Já jenom chci ilustrovat, jak to chodí, že když se pak přijde na ty konkrétní položky, které by měly být škrtány, tak se vede zákulisní boj, dalo by se říci o to, aby zrovna tato výjimka byla zachována a tak by se dalo pokračovat dál a dál. Dá se říci, že tohoto úhlu

pohledu čeští politici promarnili opět šanci, že když tedy se odhodlali k nějaké změně v rámci daňového systému, že tedy mohly být trošku důslednější.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Já si myslím, že to asi nebylo politicky možné, aby se dohodli, že udělají, jak vlastně takovéto zjednodušení, které prodávají, tak skutečné zjednodušení, kdy půjdou do těch jednotlivých položek. A že to vlastně prostě nebyl reálný cíl, čili je pravda, že vlastně na počátku, když vznikl zákon o dani z příjmu v roce 92 po těch několika desítkách, tak vlastně na počátku těch výjimek bylo asi čtyřicet, když jsme se dívali, vlastně na to ..., byla to, bylo tam psáno výjimka kromě, mimo a podobné slovní spojení, které vlastně i vyznačuje to, že tam je jakýsi rozdíl, tak vlastně dneska už je skutečně ve stovkách. Ten zákon skutečně začíná být problémem pro ty investory a vlastně pro podnikovou sféru, čili proto si myslím, že tady je ten tlak, bych řekl, i na tu politickou scénu, na to, aby tam došlo k zjednodušení, čili to není o těch, o těch, já bych řekl zaměstnancích, ale je to skutečně o té podnikové sféře, která v okamžiku, kdy začíná dělat skutečné problémy, tak si dokáže nějakým způsobem prosadit jisté zjednodušení. Tady bych trošku parafrázoval, parafrázoval jednoho kolegu, který řekl, jakožto daňový poradce, že nyní, když za ním někdo přijde, tak se vždycky ptá, na kterou část daňového zákona ten dotyčný přijde, protože na první půlku je tu on, na druhou jeho kolega.

Petr HARTMAN, moderátor

Kdybych to měl vrátit k tomu příměru s těmi stravenky, podle Davida Marka, nakolik je to zanedbatelná zrovna odečitatelná položka v konfrontaci s jinými, které jsou daleko podstatnější, protože, jak už to tak většinou bývá, tak největší rozruch bývá kolem věcí, které jsou, dalo by se říci, nepodstatné, nevýznamné.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Je to tak, tam může jít o relativně epizodickou záležitost, nicméně pokud se desítky a stovky podobných drobných epizod nasčítají a potom na jedné straně vzniká strašně složitý labyrint, kterým musí lidé proplouvat s pomocí armády daňových poradců, na straně druhé samozřejmě rozpočet přichází o peníze, ať už tím, že ten někdo, kdo využívá této výjimky, platí menší daň, anebo to, že to je někdo, kdo by na to teoreticky neměl nárok, tak se za tyto klíčky může schovat a využít ve svůj prospěch. Já si myslím, že se dalo určitě udělat více práce, nicméně vláda hrála v oslabení přesilovku, proti ní hrály dvě zájmové skupiny, jednak to jsou ty skupiny podnikatelů, kterých se tyto výjimky týkají, které pomáhají a dále také se tyto výjimky staly předmětem politických bojů. Já si nejsem tak úplně jistý, zda mají pro jednotlivé politické strany zas až takový význam, nicméně je to jedna ze zbraní v dlouhodobé bitvě do dalších voleb a opozice se /nesrozumitelné/.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Ty stravenky jsou docela dobrý příklad toho, kdy vlastně člověk se domnívá, no, tak jako je to stravenka v hodnotě padesáti a osmdesáti korun, jako proč o to je takový boj, ale v okamžiku, když si uvědomíme, že vlastně ty stravenky využívá přes milion lidí a vezmeme si průměrnou hodnotu stravenky, tak vlastně zjistíme, že celý ten byznys je jedna miliarda, více než jedna miliarda korun měsíčně, čili v tom okamžiku najednou zjistíme, že se jedná o obrovské částky a proto je vlastně, že i taková, řekl bych, relativně nepatrná výjimka právě vzhledem k tomu, že to zapojí mnoho lidí, může mít velký dopad.

Petr HARTMAN, moderátor

Tady je zajímavé také to, že Občanská demokratická strana tvrdí, že i nadále hodlá bojovat proti různým výjimkám a například chce zdanit úroky plynoucí ze státní podpory stavebního spoření nebo zrušit některé daňové výhody vojáků, celníků, policistů a podobně, myslíte si opět, že to jsou ty nejpodstatnější věci a že to je krok správným směrem a že se může podařit proti takovému, dalo by se říci zájmovým skupinám uspět v boji o zrušení právě těchto výjimek?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Já myslím, že by výrazně pomohl opravdu důkladný audit položky po položce, zda je potřeba, jaký má smysl, jaký má cíl a kolik nás stojí. A potom se můžeme rozhodnout, zda jí zrušit nebo zrušit. A samozřejmě, čím více bychom ji zrušili, tím jednodušší život má jak ministerstvo financí, tak i daňoví poradci, ale některé výjimky mohou mít smysl. Na druhé straně podporovat daňovými výjimkami třeba včelaře nebo něco podobného, akorát podobné zájmové skupiny asi není úplně v zájmu celonárodní fiskální politiky.

Petr HARTMAN, moderátor

Navíc ta podpora, když tak může být cílená.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Záleží, kam tu složitost přineseme, zda to bude formou daní, nebo to bude formou nějakých jiných transferů.

Petr HARTMAN, moderátor

Dá se to nějak srovnat se zahraničím. Česká republika je v tomto směru výjimečná nebo je to tak všude ve světě, že lobbyisté si prosazují různé výjimky.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tak já bych řekl, že to asi není žádná výjimka, protože vlastně, pokud sledujeme situaci v zahraničí, tak tam také jsou docela zajímavé lobbyistické aféry s různými daňovými výhodami, ale ono to vlastně je celkem pochopitelné, protože když se zamyslíte nad tou, řekl bych dynamikou, tak v okamžiku, kdy chci získat nějaký veřejný příjem, tak buďto musíme získat veřejnou zakázku nebo nějaký transfer, čili nějaký příspěvek, a to je vidět, to je prostě, to jsou vlastně peníze, o kterých se skutečně rozhoduje a někdo může říct ne, my si myslíme, že takto vynaložené peníze, že to je chyba. A když to zase naopak, když se nám to podaří zabudovat jakožto výjimku daňového systému, tak to jsou vlastně peníze, které nikdo nevidí a nikdo o nich jakoby potom už v životě nerozhoduje, čili proto je vidět a vlastně, že v zájmu všech těch různých skupin je skutečně tu výjimku dostat do zákona o daních, protože pak není tolik vidět.

Petr HARTMAN, moderátor

Když to tedy zjednoduším, je jednodušší probojovat si daňovou výjimku než nějaké peníze při schvalování státního rozpočtu na daný rok?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Já myslím, že to je hezké téma, kdy by se uplatnila dobře variabilní ekonomie, kolik nákladů nás stojí na to vybojovat si nějakou výjimku a kolik z ní nakonec máme. A mohou být zkrátka případy, kdy je takovýto způsob jednání efektivní, kde má své přínosy, kde je rozhodně efektivnější než třeba každý

rok znovu vybojovávat na příslušných ministerstvech dotace nebo příspěvky a riskovat, že příští rok už se mi to povede.

Petr HARTMAN, moderátor

Já bych se nyní vrátil opět k daním z příjmu fyzických osob, protože tady jsme svědky určitého paradoxu, jak už zaznělo, tak vláda slíbila nižší daně z příjmů a to by mělo svým způsobem v letošním roce platit, ale od příštího roku by tento slib nemusel být splněn, naopak pokud by se nic nezměnilo, tak značná část lidí by platila vyšší daně ze svých mezd. Co si o tom myslí Vlastimil Tlustý z ODS?

Vlastimil TLUSTÝ, poslanec /ODS/

Ten pes je zakopaný v tom, že od 1. ledna letošního roku je patnáctiprocentní sazba daně z příjmu a k ní je ale velmi vysoká sleva na dani, neboli nezdaňované peníze v příjmu každého občana. Od 1. ledna příštího roku se má přejít na dvanáctiapůlprocentní sazbu, což je samo o sobě chvályhodné, každý vidí, že dvanáct a půl je zřetelně méně než patnáct, ale problém je v tom, že ministr financí tam propašoval v dvanáctiapůlprocentní sazbě velmi sníženou právě slevu na dani a tím dochází nebo by došlo k neuvěřitelné věci, že při nižší sazbě by většina lidí dokonce platila větší daň prostě proto, že ta sleva na dani je neproporcionálně snížena. A náprava k tomu je jednoduchá, k té dvanáctiapůlprocentní sazbě je potřeba dopočítat správnou výši slevy na dani tak, aby to všechno zafungovalo jako skuteční snížení daní a bylo splněno, aby k tomu skutečnému snížení tedy došlo. Je to vypočítáno, věnují se tomu i další lidé, vím, že probíhala jednání za účasti Svazu zaměstnavatelů i zaměstnanců, jak by to číslo přibližně mělo vypadat, všichni tuší, teď už jde jenom o to, aby vláda splnila slib a ta správná hodnota slevy na dani byla k 1. 1. 2009 v zákoně upravena.

Petr HARTMAN, moderátor

Tolik Vlastimil Tlustý z ODS. Posloucháte pravidelný diskusní pořad Studio STOP, tentokrát je zaměřen na změny v daních. Hosty ve studiu jsou ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy Lubomír Lízal. A také hlavní ekonom Patria Finance David Marek. Když tady bych měl navázat na slova Vlastimila Tlustého, tak je svým způsobem neuvěřitelné, že může projít zákon, který je zaměřen na to snižovat daně z příjmů fyzických osob a přitom už v tom zákonu je zakomponován vlastně mechanismus toho, aby ty daně klesly jenom jeden rok a další rok se opět zvýšily. Je to náhoda, je to chyba nebo dá se říci, že to tak bylo přijato a čekalo se na to, že si toho nikdo nevšimne a pak by to tak fungovalo. A když si toho někdo všimne, tak se bude tedy dělat, že se to musí napravit. Davide Marku?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Já předpokládám, že se počítalo s dalšími reformními kroky, že se potřebovalo velmi rychle, dokud ještě byla nálada a síla ve sněmovně, prosadit daňový zákon tak, jak byl prosazen s tím, že v letošním roce projde takovými úpravami, aby skutečně byl dodržen závazek, že si nikdo na daňové reformě nepohorší. A svědky takovýchto teda snah jsme právě v posledních dnech, kdy ministerstvo financí přišlo s návrhy, jak upravit daňový systém tak, aby skutečně i v příštím roce nebyl nikdo na daních bit.

Petr HARTMAN, moderátor

A nebylo by to tedy jednoduší rovnou nastavit odečitatelné položky tak, aby, když se to propočítá, nikdo na daních nebyl bit. Vždyť jsou celé týmy úředníků, kteří se tím zabývají, kteří určitě museli propočítávat dopad takovýchto změn, pak to skutečně vypadá jako v Kocourkově, že tedy se něco přijme, vyvěsí se transparenty, snižujeme daně, a pak se tedy někdo najde, kdo si to spočítá a řekne:

"Ale pozor, to není pravda, vy naopak od roku 2009 daně zvyšujete," nastane reakce: "Ano, my jsme se spletli, nebo to jsme nedomysleli, tak pojďme to měnit."

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tak tady je skutečně spíš nutné vnímat tu politiku toho přijímání, protože samozřejmě technicky je možné nastavit prostě systém s libovolnými odpočitatelnými položkami, s libovolnými sazbami tak, aby při posunu mezi těmito systémy si vždycky alespoň někdo polepšil a jít prostě z jednoho systému do druhého zase zpátky a pořád by si někdo polepšoval, ale tady vlastně je důležité to, že vlastně ten politický boj byl zejména o tu sazbu jako takovou a vlastně ty odpočitatelné položky byly vnímány jako věc, která hraje roli, ale patrně ten postup byl takový, tak napřed se dohodneme tedy na té sazbě, protože to je to, co je viditelné, a to je to, co skutečně můžeme prodat jakožto zásadní reformní krok, a v tom okamžiku, kdy se vlastně trochu z toho uvažování vypustily ty odpočitatelné položky, které v podstatě vycházely, řekněme, třeba z principu neutrality, tak v okamžiku, kdy jsme měli dohodnutou sazbu a princip neutrality, tak vlastně mi ta odpočitatelná položka jakoby vyšla a v tom okamžiku se o to nikdo nezajímal, protože byl zachován princip neutrality a bylo dosaženo dohody na té hlavní sazbě, a tohle to vlastně byl vlastně takový ten zbytkový element. Problém je, že samozřejmě se ukázalo, že vlastně ten zbytkový element najednou a může vést k tomu, že někteří si pohorší, a v tom okamžiku se stala opět ten politický problém, na který se museli zaměřit.

Petr HARTMAN, moderátor

Možná by stálo za připomenutí, že když tedy byl ten boj o sazby, a to ostatní bylo tak trochu potlačováno, tak někdy to mohl být záměr, protože když se podíváme na realitu, tak máme zde takzvanou superhrubou mzdu a když se to tedy vezme, tak sice ta sazba je patnáct procent, ale reálně se pohybuje nad dvaceti procenty, což už nezní tak líbivě, jako těch patnáct procent, takže někdy to asi nemusí být náhoda, ale i taková záměrná hra s čísly.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Já si myslím, že to je přesně to, o čem pan Lízal před chvilkou mluvil, a bylo potřeba dosáhnout mantry patnáct procent a bylo potřeba pro to potřeba opravit jednak daňový základ a jednak slevy na dani tak, abychom mohli sazbu patnáct procent použít a dalo se nastavit daňový systém se stejnou křivkou efektivního zdanění a pomocí jiných kombinací, ať už je tedy definice daňového základu nebo slev na dani nebo sazby daně, to je jenom otázka toho, co bereme za politickou prioritu a za to, co lze snáze prodat voličům, asi na slevy na dani na manželku se nedá postavit volební kampaň nebo hlavní bod volební kampaně, kdežto na sazbě daně, navíc jedné jediné sazby daně, už něco takového možného je.

Petr HARTMAN, moderátor

Takže jsme svědky toho, že sice máme patnáctiprocentní sazbu, ale ve skutečnosti je kolem třiadvaceti procent a nyní budeme svědky toho, pokud se nic nestane, že od roku 2009 budeme mít ještě nižší sazbu, dvanáct a půl procenta, ale ve skutečnosti lidé zase zaplatí víc.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Já bych tady zmínil jeden moment, který tady ještě nezazněl a totiž ta superhrubá mzda jako taková. Já považuji za velmi prospěšné to, že vlastně se skutečně začala používat, protože tím i zaměstnanci mají představu o tom, co skutečně ten podnik stojí. V okamžiku, kdy vlastně ten odvod od pojistného vlastně byl takřikajíc netransparentní pro toho zaměstnance, on vlastně nevěděl, že podnik za něj odvádí další desítky procent a z té mzdy jakožto příspěvek systému sociálního pojištění a zdravotního,

tak vlastně panovala jakási nevraživost z hlediska toho, že pokaždé je to trošku o jiném čísle, protože v okamžiku, kdy jste přišli vyjednávat s podnikem takzvaně o mzdových nákladech a tam samozřejmě uvažoval tyto platby pojistného, protože je skutečně musel zaplatit. Kdežto zase zaměstnanec vydělá, ale já prostě dostávám z toho menší část, myslel si jako, že je tam vlastně velký prostor a přitom tam ani být nemuseli, čili co já vnímám jakožto věc, která dospěje transparentnosti vlastně těch vztahů na trhu práce je skutečně o tom, že došlo srovnání mezi tím, co se, co bereme jaksi jako mzdu a mezi tím, co je mzdový náklad, že vlastně tam najednou došlo k tomu, že tyto dvě položky jsou totožné.

Petr HARTMAN, moderátor

Kdybych se měl vrátit k té nápravě, protože politici tvrdí, že nechtějí nápravu, že nechtějí, aby lidé v roce 2009 ve skutečnosti platili vyšší daně z příjmu fyzických osob, čemuž lze docela dobře rozumět také kvůli tomu, že se blíží rok 2010, a to mají být další řádné volby do Poslanecké sněmovny a před volbami si nikdo nechce rozhněvat voliče, tak se objevují v tom materiálu ministerstva financí dvě varianty, jedna počítá s tím, že tedy skutečně dojde k určitým úpravám těch odečitatelných položek, aby i při té sazbě daně, která má být, došlo k tomu, že skutečně lidé nebudou platit víc, alespoň tam je cíl ten, aby platili zhruba stejně jako letos. A druhá varianta je ta, že by tam došlo ke změnám týkajících se sociálního pojištění, že by ta sazba klesla o něco a tím pádem by také bylo dosaženo toho, že lidé nebudou platit víc, než platí letos. Jsou to rozumné posuny, nebo by to šlo vyřešit ještě nijak jinak?

David MAREK, ekonom Patria Finance

V podstatě můžete hýbat jen vlivnými parametry daňového systému, včetně quazi daní v podobě pojistného na sociální a zdravotní pojištění, jak chcete a namodelovat si ten systém prakticky jakkoliv. Můžeme také říci, že zamezit tomu, že si někdo pohorší, můžeme jednoduše tak, že zrušíme tu změnu, která bude od příštího roku, a necháme ten systém tam, kde je dneska. Nikdo si nepohorší, nikdo si nepolepší. Pokud chceme hýbat jedním parametrem, můžeme to vyvážet jiným parametrem, snížíme sazbu, ale snížíme také slevy na dani, nebo snížíme sazbu pojistného. A z ekonomického pohledu potom bude důležité, jak bude modifikovaná křivka efektivního zdanění, jak moc se víc prohne, nebo o kolik více se zploští, protože to má potom samozřejmě dopady na různé příjmové skupiny a tady by měly vstupovat do hry dvě úvahy. Jedna, jaký to bude mít dopad na státní rozpočet. A druhá, jaký to bude mít dopad na ty jednotlivé příjmové skupiny v závislosti na to, jakou politiku, řekněme, jakou sociální politiku chce vláda prosazovat a sledovat.

Petr HARTMAN, moderátor

Ministerstvo financí tvrdí, že je lepší dopad na státní rozpočet, alespoň z pohledu ministerstva financí by bylo jenom hýbat těmi sazbami týkajícími se sociálního pojištění, že tam by ten propad příjmu podle propočtu byl zhruba třináct miliard, kdežto kdyby došlo k pohybu v těch odečitatelných položkách, tak tam se někde hovoří o pětadvaceti někdy dokonce o pětatřiceti miliardách.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Ono záleží skutečně na tom, jak s těmi křivkami chtějí pohnout, protože jaksi tohle to, tato čísla jsou postavena vlastně na tom, že si řeknou ano, tak chceme s těmi křivkami pohnout o tolik a o tolik, ale pak prostě můžeme si říct, můžeme třeba nějakou střední variantu. Čili skutečně, skutečně tady je spíš si důležité uvědomit ten druhý krok, totiž, že v okamžiku, kdy ty daně nějakým způsobem měním, tak samozřejmě ti lidé potom reagují, ekonomika reaguje na změnu daní a nějakým způsobem se přizpůsobí, čili tady bych viděl i určitou obezřetnost z hlediska toho, že vlastně v okamžiku, kdy ten systém jaksi relativně nějakým způsobem funguje a generuje peníze na to, aby si stát mohl koupit, co zrovna potřebuje, tak je vždycky tendence jako do toho příliš moc nešmatat nebo dělat ty změny,

pokud možné malé, neboť v okamžiku, kdy je uděláme špatně, tak naštěstí ten dopad nebude tak velký. Čili to je další věc toho, proč vlastně dělat velkou daňovou reformu, je velmi riskantní a žádnému politikovi se do toho vlastně nechce, i když rád by jí udělal, protože se to dobře prodává.

Petr HARTMAN, moderátor

Je ale podle vašeho názoru velmi pravděpodobné, že nakonec dojde k nějaké dohodě a že tedy lidé v roce 2009 nebudou platit na daních více než v roce 2008.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Pokud to mohu hodnotit z hlediska naší politiky, tak nevidím důvod, proč by se tak nemělo stát. Má na to zájem jak vládní koalice, tak i poslanci, díky kterým prosazuje tyto změny, takže já si myslím, že ze všech stran politického spektra je ochota podpořit změnu daňového systému tak, aby si opravdu v příštím roce nikdo nepohoršil.

Petr HARTMAN, moderátor

Tady je zajímavé také to, že politici se na to dívají poněkud zvláštní optikou, ale lze to pochopit, protože oni se snaží neztratit přízeň voličů, ale logicky by bylo, že nejprve se podívám na stranu výdajů, že tedy se podívám na to, jak hospodaří, zda by nebylo dobré některé výdaje omezit, tím pádem ušetřím nějaké peníze a pak můžu uvažovat o tom, že buďto tedy snížím deficit toho rozpočtu, anebo že ho nějakým způsobem zachovám, ale zase ulevím lidem na daních a nebudu tolik vybírat, ale u nás se to tak neděje, u nás se hovoří nejprve o tom, jak tedy měnit daně a pak se najednou zjistí odhadem, kolik by tedy těch peněz mohlo chybět a hned se rozjede taková ta hra, že se objeví doporučení z ministerstva financí, kde všude by se mělo škrtat, tím se vlastně přitlačí politici trochu ke zdi, aby si uvědomili, že brzděte, brzděte s těmi daněmi, nebo pak na to doplatíte vy konkrétně tím, že ta ministerstva dostanou méně peněz.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

No, určitě, ono vyplývá z toho, že vlastně v okamžiku, kdy lidem slibují, já vám snížím daně, tak to zní velmi dobře a každý to rád slyší. A ta druhá strana té rovnice také říká, no, ale já vám tak snížím služby státu, fér by bylo vlastně mít tu debatu skutečně o tom, kde jsou ty služby státu potřebné, kde je třeba ještě chceme a kde si myslím, že ta služba státu je spíš zbytečná, čili tato debata samozřejmě je mnohem důležitější, nicméně z hlediska politika je mnohem víc nebezpečnější, protože v okamžiku, kdy já otevírám vlastně tu krabici a ptám se, komu dám a komu nedám, kde vlastně ta státní podpora nebo ty státní zakázky budou, nebudou, kde to přenechám jaksi svobodnému trhu, tak to tím tu ekonomiku ovlivňuji mnohem víc a problém je, že v tom okamžiku vlastně máte proti sobě konkrétního protivníka, který samozřejmě se bude nějakým způsobem bránit, což bylo vidět na těch stravenkách. V okamžiku, kdy vláda přišla s tím, tak jako budeme reformovat tadyhle ty a jednu věc, tak najednou vlastně ty firmy, kterých se to týkalo, případně odbory, které měly zájem třeba podporovat tuto formu, tak najednou se vynořil konkrétní protivník a takhle můžeme jít vlastně položku po položce v tom státním rozpočtu.

Petr HARTMAN, moderátor

Je pravděpodobné, že se jen tak nedočkáme obráceného postupu politiků, to znamená, že by nejprve udělali nějaký audit výdajů, seškrtali výdaje, kde je to potřeba a pak šli tou cestou snižování daní?

David MAREK, ekonom Patria Finance

To byla spíš otázka na premiéra než na nás, protože je to vrcholně politické rozhodnutí a my si můžeme říci, že ministr financí sice navrhuje snížení výdajů o dvacet pět miliard korun, aby kompenzoval právě výpadky inkasa daní, ale nakonec to bude realita, uvidíme, je navržen určitý itinerář, i kdyby ministerstvo průmyslu mělo přijít o šest miliard, ministerstvo školství o čtyři miliardy. Já si třeba nedokážu moc dobře představit, kde ve školství ubírat čtyři miliardy, když slyšíme, že jsou naše vysoké školy podinvestované, že bude potřeba daleko více prostředků, takže já si dokážu představit, že v každém resortu se objeví silný protivník, který bude bojovat proti ministrovi financí a nebude chtít žádné škrtání nebo výrazně menší škrtání, a to se potom přinese zpět do debaty o tom, jak upravit daňový systém, abychom si nakonec vlastně nepohoršili.

Petr HARTMAN, moderátor

A z hlediska ekonomického, teď nemám namysli to, že by se mělo škrtat ve školství a podobně, ale není zas až tak neřešitelným problémem nalézt, dejme tomu, patnáct, dvacet, třicet miliard korun a škrtnout je?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

No, není to zásadní. Určitě, určitě se dá nalézt mnoho peněz, které jsou vynakládány neefektivně, to je jedna věc. A druhá věc je potom i ta společenská volba, společenská dohoda o tom, co má, anebo nemá být financováno z veřejných zdrojů, což je vlastně věc velmi politická a těm politikům samozřejmě se při volbách do těchto otázek nechce, ale přitom to je vlastně jeden z těch základních kamenů, který by měl být vlastně základem toho politického sporu, totiž kde je ta hranice toho státu a kde je naopak přenechána soukromá iniciativa.

Petr HARTMAN, moderátor

Když jsme u těch úspor, co říkáte myšlence, že by daně, sociální a zdravotní pojištění byly vybírány na jednom místě, že by se to sloučilo, že by se tady ušetřili úředníci a tím pádem i peníze?

David MAREK, ekonom Patria Finance

To si myslím, že je maximálně pragmatický krok, v podstatě sociální a zdravotní pojištění není nic jiného než přímá daň, takže nevidím důvod, proč by se tomu neměl věnovat jeden úřad.

Petr HARTMAN, moderátor

A existuje něco podobného někde ve světě.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tam jde spíš o to, jakým způsobem vlastně ty systémy fungují. V okamžiku, kdy u nás je všechno jeden a tentýž příjem státního rozpočtu, nebo kdy vlastně základ, který se používá úplně tentýž, tak vlastně je to svým způsobem forma asignace daní, čili v okamžiku, když si uvědomíme, že ten náš systém funguje jakožto asignace daní, tak pan není důvod skutečně ho tak i neudělat, to znamená, jedna daň, která potom je asignována podle těch sazeb tak, jak byly dohodnuté.

Petr HARTMAN, moderátor

Důvod je asi ten, že se ozve úřednická lobby a bude proti tomu bojovat, protože by došlo skutečně k redukci úředníků.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Už jsme zpátky u toho, že se vždy vynoří nějaký hráč, který má opačný zájem, opačnou motivaci než vy, jako reformátor, ale to si myslím, že je hlavní, aby byla politika, a to je hlavní důvod, proč pobírám mzdu, že právě řeší tyto dilemata a rozhoduje se mezi nimi, takže pokud si je platíme, tak at' se rozhodují.

Petr HARTMAN, moderátor

Zatím to rozhodování vypadá tak, že systémy se čím dál více komplikují, než aby se zjednodušovaly, že úředníků přibývá, byť žijeme v éře jednadvacátého století, kdy spoustu komunikace se dá zvládnout prostřednictvím elektronické pošty, prostřednictvím Internetu a tak dále, takže by se čekal opačný trend.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Tak na jednu stranu můžeme také hovořit třeba o tom, že v době Internetu a elektronické komunikace roste spotřeba papírů, protože si lidé všechno tisknou a mají teda jaksi mnohem jednodušší tu věc vytisknout víckrát a archivovat víckrát, čili je to zjednodušení vlastně toho fyzického omezení, které tehdy bylo, protože bylo možné napsat jenom třeba deset kopií přes ten průhledný papír tak, aby to bylo čitelné, dnes si to můžu vytisknout stokrát a mám to stokrát. Jsou tady vždycky možnosti, jakým způsobem ten systém zefektivnit, zase na druhou stranu se také musíme ptát, kde je vlastně ta hranice té efektivnosti, kde je vlastně hranice toho, kdy ten stát získává natolik velké množství informací, že vlastně získává, řekl bych, informace o konkrétním člověku, může je potom nějakým způsobem propojovat a kde vlastně hrozí i nějaká, bych řekl, bych řekl, ztráta soukromí a toho, že vlastně z hlediska chování toho, jak můžeme potom získat informace o tom, co nakupujete, kde nakupujete a podobně, čili to je vždycky ta hranice potom mezi tím, co je efektivní a co vlastně může vést ke zneužití.

Petr HARTMAN, moderátor

Já bych se ještě zastavil u jedné hranice, tu bychom neměli zapomenout, pokud hovoříme o daních, o daňových reformách a to je hranice devatenácti procent, pokud se nemýlím, tak to bylo číslo, o kterém ODS hovořila, když hovořila o rovné daně, že se tedy sjednotí všechny ty daňové sazby na devatenácti procentech, samozřejmě pak by zase záleželo na těch různých odečitatelných položkách a výjimkách a tak dále. Je nějaká šance, že se znovu vrátí do hry tato hranice, protože zde hovoříme o tom, že daně z příjmu fyzických osob klesají, jsou patnáctiprocentní, plánuje se dvanáct a půl procenta, daň z přidané hodnoty, sice ta horní je na devatenácti procentech, ale ta spodní je na devíti, to by znamenalo opět velký skok. Je tedy reálné, že se tato rovná daň vrátí do hry, nebo už je to zapomenuto jako mnoho jiných předvolebních hesel?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Já si myslím, že může se vrátit do hry samozřejmě, protože to může být otázka politická a otázka marketingové kampaně, nicméně je potřeba si uvědomit, že když hovoříme vlastně o těch sazbách daní, tak hovoříme o motivacích lidí, čili v okamžiku, v okamžiku, kdy jsme si řekli ano, půjdeme směrem od přímých daní k daním nepřímým, čili vlastně jsme si už zvolili cestu toho, že ta daň nepřímá, čili, zejména daň z přidané hodnoty bude ten hlavní zdroj, to znamená, že ano, abychom toho docílili, tak můžeme snižovat ty přímé daně, čili vlastně nějakým způsobem jsme už tou volbou, kterou jsme nyní udělali, jsme si nastavili jistou divergenci. A vlastně to, proč to jedno číslo takříkajíc bylo na stole, bylo to, že to bylo opět marketingově vhodné prodat to, jako že to je systém jedné sazby

úplně ze všeho, což samozřejmě je dobrý, ale v okamžiku, kdy jsem schopen ten systém udělat tak, že vlastně ta sazba nepřímé daně je vyšší než daně přímé, tak není důvod, proč to zase sjednocovat.

Petr HARTMAN, moderátor

Davide Marku, na závěr, je podle vašeho názoru problém daní, daňové reformy tím zásadním problémem české ekonomiky, protože když se na to člověk tak podívá, tak to je jedna z věcí, které věnují politici enormní množství času, chápu to, že to je z hlediska politického populární takto ohromovat voliče tím, že budu snižovat daně?

David MAREK, ekonom Patria Finance

Daně jsou bezesporu velmi významné, v ekonomice mají velmi důležitou roli, takže já bych možná nebagatelizoval význam daňové reformy, spíše bych zmínil, že jsou tady další oblasti, které čekají na výrazné změny, samozřejmě na prvním místě asi každý posluchač uhádne, je to penzijní reforma a tady jsme trochu zaspali dobu a měli bychom trochu zapracovat, otázka je, nakolik je ministerstvo financí a práce a sociálních věcí personálně vůbec materiálně vybaveno na to, aby zvládla všechna ta reformní témata, kterým musí čelit, ale daně jsou určitě důležité. Možná poznámka na konec, devatenáctka stále je ve hře a pokud se sníží sazba daně ze superhrubé mzdy z patnácti na dvanáct a půl, tak v podstatě budeme na devatenácti procentech a z té normální hrubé mzdy.

Petr HARTMAN, moderátor

A pouze za předpokladu, že si nalijeme čistého vína, že tedy to nebudeme různě schovávat a budeme říkat ty sazby, jaké jsou reálné a ne fiktivní, dalo by se říci.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Ve starém systému by platilo devatenáct, v novém dvanáct a půl.

Petr HARTMAN, moderátor

Takže uvidíme, jak politici dál budou přistupovat k daním, k jejich reformě a nakolik tedy ta čísla budou odpovídat realitě. Pro tuto chvíli končí pravidelný diskusní pořad Studio STOP, hosty byli hlavní ekonom Patria Finance David Marek. A ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy Lubomír Lízal. Děkuji za účast, opět někdy na slyšenou.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy

Na slyšenou.

David MAREK, ekonom Patria Finance

Díky, na slyšenou.